

A ceruza hegyemenetben: mennyire befolyásolhatóak a téri referenciakeretek?

Alapvetően három célja volt vizsgálatunknak: meg szeretnénk volna vizsgálni, hogy milyen fejlődési mintázatot mutat a Levinson (1996) által kidolgozott téri referenciakeret (intrinzikus, relatív, abszolút) a 3-6 éves korosztályban, tehát olyan életkorban, melyben aktívan folyik a téri kifejezések elsajátítása. Másrészt szeretnénk volna megvizsgálni, hogy mennyire függ ez össze más kognitív képességek fejlődésével – ez nehéz diónak bizonyult, tekintve, hogy ebben az életkorban robbanásszerű a fejlődés: a prímát a korai években a szókincs viszi, de nincs mögötte túlzottan messze lemaradva a nyelvtan, az emlékezet, a tudatelmélet és a figyelem sem. Valószínűleg ennek köszönhető, hogy nem sikerült megállapítani, hogy a téri referenciakeretek lehetséges fejlődését melyik propeller hajtja legerősebben. Ilyen esetben egyik lehetséges megoldás olyan speciális csoportok vizsgálata, melyek valamely részképességben rosszabbul teljesítenek: ez esetünkben egy Williams szindrómás csoportot jelentett. A Williams szindrómát feltűnő téri gondolkodásbeli nehézségek és enyhétől közepesig terjedő értelmi fogyatékoság jellemzi, a verbális képességek viszont relatíve megtartottak, de legalábbis jobbak, mint a téri képességek. Ha tehát a téri referenciakeretek fejlődését a nyelv indítja be és tartja fenn, akkor ennél a csoportnál a normálishoz hasonló mintázatot látunk, amennyiben azonban a fejlődés akár általános kognitív képességeknek, akár téri gondolkodás fejlődésének köszönhető, a Williamsesek mintázata eltérő lesz. Az adatok azt mutatják, hogy nem a nyelv az elsődleges fejlődési kiváltója a téri referenciakeretek változásának, hanem az általános kognitív képességek. Később azonban nem kizárható a nyelv moduláló szerepe.